

KANADA

powierzchnia	9,98 mln km ²	
ludność	38,1 mln (II kw. 2021 r.)	
stolica	Ottawa	
język oficjalny	angielski, francuski	
waluta	dolar kanadyjski = 100 centów	
głowa państwa: namiestnik króla Karola III	Mary Simon	
premier	Justin Trudeau	od 4.11.2015 r.
minister ds. małego biznesu, promocji eksportu i handlu międzynarodowego	Mary Ng	od 13.12.2019 r.
minister ds. finansów	Chrystia Freeland	od 18.08.2020 r.
minister spraw zagranicznych	Mélanie Joly	od 26.10.2021 r.
minister ds. innowacji, nauki i rozwoju	François-Philippe Champagne	od 04.11.2015 r.
Ambasador Kanady w Polsce	Catherine Godin	od 8.02.2023 r.
Ambasador RP w Kanadzie	Witold Dzielski	od 28.04.2022 r.
najbliższe wybory parlamentarne	październik 2023 r.	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PKB (w mld USD, ceny bieżące)	1 560	1 530	1 650	1 720	1 740	1 640	2 020
PKB na 1 mieszkańca (ceny bieżące, USD)	43 630	42 380	45 210	46 390	46 270	43 290	52 790
PKB (wzrost w %, ceny stałe, dynamika)	0,7	1,1	3,0	1,9	1,9	-5,3	5,7
Deficyt budżetowy (% PKB)	-0,1	-0,4	-0,3	-0,4	-0,7	-10,9	-7,5
Dług publiczny (brutto, % PKB)	91,2	91,7	90,5	89,7	88,6	117,5	109,9
Inflacja (CPI, zmiana w %, na koniec roku)	1,3	1,4	1,8	2,1	2,1	0,8	3,8
Bezrobocie (w %)	6,9	7,0	6,3	5,8	5,7	9,6	7,7
Eksport towarów (w mld CAD)	524,1	516,8	546,1	584,3	592,6	522,5	631,3
Import towarów (w mld CAD)	536,2	533,3	562,0	596,9	601,7	542,0	613,6
BIZ w Kanadzie (mld USD, stan zobowiązań na koniec roku)	806,3	903,5	963,4	852,2	1 037,1	1 122,2	-
BIZ Kanady za granicą (mld USD, stan zobowiązań na koniec roku)	1 156,0	1 290,0	1 527,0	1 366,2	1 652,5	1 961,6	-

Źródło: IMF, *World Economic Outlook*, October 2021.

Podstawowe informacje

- Kanada jest państwem federalnym składającym się z dziesięciu prowincji i trzech terytoriów. Najwięcej ludności zamieszkuje południową część kraju, tj. Ontario (14,7 mln), Quebec (8,5 mln), Kolumbię Brytyjską (5 mln) oraz Albertę (4,4 mln). Do największych aglomeracji należą: Toronto, Montreal i Vancouver.
- Kanada jest monarchią konstytucyjną na czele której stoi król Karol III. W praktyce król przekazuje należne uprawnienia swojemu reprezentantowi w osobie gubernatora generalnego pełniącego funkcje tytularne i honorowe. Władza dzieli się pomiędzy rząd federalny i rządy poszczególnych prowincji, które posiadają znaczny poziom autonomii m.in. w zakresie szkolnictwa, ochrony zdrowia, opieki społecznej, dróg, sądownictwa. Władza wykonawcza na poziomie federalnym znajduje się w rękach premiera i jego gabinetu. Władzę ustawodawczą sprawuje parlament składający się z dwóch izb: Izby Wyższej (*Senate of Canada*) do której wchodzi mianowani senatorzy oraz Izby Gmin (*House of Commons of Canada*) z deputowanymi wybieranymi w powszechnych wyborach. Kadencja parlamentu wynosi 5 lat. Prowincje i terytoria posiadają własne organy władzy ustawodawczej (jednoizbowy parlament wybierany w wyborach powszechnych na 5 lat) i wykonawczej (rząd lokalny odpowiadający przed parlamentem lokalnym), które są niezależne od władzy centralnej.
- Kanada posiada największe zasoby słodkiej wody oraz nadwyżki surowców naturalnych. Ponadto jest największym na świecie producentem cynku i uranu oraz czołowym wydobywcą złota, niklu, aluminium i ołowiu. Kanada dysponuje zasobnymi złożami ropy naftowej zlokalizowanymi w prowincji Alberta. W atlantyckiej strefie przybrzeżnej znajdują się również duże pokłady gazu ziemnego. W Albercie, Kolumbii Brytyjskiej i Quebec odkryto duże zasoby gazu łupkowego, który nie jest jeszcze pozyskiwany na skalę przemysłową. Kanada jest najważniejszym dostawcą energii elektrycznej oraz surowców energetycznych (ropa, gaz, uran) na rynek USA, należy również do grona czołowych eksporterów energii na świecie. Kanada posiada wielką, naturalną gospodarkę leśną i najbardziej rozwinięty na świecie przemysł drzewny oraz celulozowo-papierniczy. Wiodące gałęzie przemysłu kanadyjskiego to: transport i sprzęt transportowy, przemysł chemiczny, mineralny i wydobywczy, rafineryjny, ropy i gazu, żywnościowy, drzewno-papierniczy, rybołówstwo. Podobnie jak gospodarki innych wysokorozwiniętych krajów świata, gospodarka kanadyjska jest zdominowana przez sektor usług, gdzie znajduje zatrudnienie ok. 3/4 mieszkańców. W dalszej kolejności w strukturze sektorowej PKB znajduje się przemysł i rolnictwo.
- Kanada należy do grupy najbogatszych uprzemysłowionych państw świata, jest aktywnym partnerem dialogu w ramach największych międzynarodowych organizacji i forów gospodarczych, w tym m.in. G7, G20, WTO, OECD, APEC.
- Przedsiębiorcy zainteresowani współpracą z Kanadą powinni dogłębnie zapoznać się z uwarunkowaniami prawnymi i gospodarczymi na poziomie poszczególnych regionów, co wynika z faktu ich znacznego zróżnicowania. Na terytorium Kanady funkcjonują dwa systemy prawne, tj. system prawa zwyczajowego wzorowany na brytyjskim systemie precedensowym oraz wzorowany na modelu europejskim tzw. *civil law*. System precedensowy jest stosowany w anglojęzycznych prowincjach i terytoriach, zaś system europejski w prowincji Quebec. Powszechnie stosowanym narzędziem rozstrzygania sporów jest arbitraż komercyjny, który wiąże się z niższymi kosztami i krótszym czasem rozpatrywania spraw w porównaniu do ścieżki sądowej.

Polityka handlowa Kanady

- Kanada zawarła 14 umów o wolnym handlu z ponad 50 państwami, co umożliwia jej dostęp do 1,5 mld konsumentów na kilku kontynentach.¹ Kluczowe umowy to:
 - **Canada-United States-Mexico Agreement (CUSMA):** Kanada, USA, Meksyk
 - **Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA):** UE, Kanada
 - **Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP):** Kanada, Meksyk, Nowa Zelandia, Australia, Japonia, Singapur
- Poza wymienionymi powyżej obowiązuje również szereg umów dwustronnych pomiędzy Kanadą a Izraelem, Jordanem, Chile, Kolumbią, Kostaryką, Hondurasem, Ukrainą, Koreą Południową, Panamą, Peru.
- Unia Europejska i Kanada podpisały umowę o wolnym handlu (*Comprehensive Economic and Trade Agreement*, CETA), która jest tymczasowo stosowana od 21.09.2017 r. Tymczasowe stosowanie oznacza, że obowiązują postanowienia części handlowej umowy, natomiast wyłączone pozostają kwestie ochrony inwestycji i sądu inwestycyjnego, które należą do kompetencji państw członkowskich UE. Postanowienia te zaczną obowiązywać po ratyfikacji umowy przez wszystkie państwa członkowskie.
- Celem CETA jest zacieśnienie relacji pomiędzy UE a Kanadą, stymulowanie wzrostu gospodarczego, tworzenie nowych miejsc pracy przy zachowaniu wysokich unijnych standardów w zakresie bezpieczeństwa żywności, ochrony środowiska i praw pracowniczych. Od pierwszego dnia obowiązywania CETA znosi prawie wszystkie cła, co stanowi znaczącą oszczędność dla przedsiębiorstw. Konsumenci korzystają dzięki niższym cenom i dywersyfikacji produktów.
- Na mocy CETA zainteresowane podmioty z UE uzyskały dostęp do zamówień publicznych w Kanadzie, zarówno na szczeblu centralnym, jak również na poziomie poszczególnych prowincji. Szczegółowe informacje, w tym progi powyżej, których zamówienia publiczne powinny być dostępne dla firm z UE oraz wyłączenia sektorowe oraz miejsca publikacji ogłoszeń o przetargach zostały wskazane w rozdziale 19 CETA oraz załącznikach (19-1 do 19-8) stanowiących integralną część umowy. Informacje o zamówieniach instytucji rządowych i przedsiębiorstw federalnych, tzw. *crown corporations* można znaleźć na stronach: canadabuys.canada.ca, www.merx.com oraz buyandsell.gc.ca. Natomiast ogłoszenia o zamówieniach publicznych podmiotów zamawiających na szczeblu innym niż federalny można znaleźć na stronach mediów elektronicznych i papierowych, wymienionych w załączniku 19-8.
- Kompleksowe informacje na temat umowy CETA są dostępne na stronie internetowej Komisji Europejskiej: http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/index_pl.htm

Najważniejsi partnerzy handlowi Kanady

Najważniejszym partnerem gospodarczym Kanady pozostają USA, których udział w zależności od roku sięga ponad 70% w kanadyjskim eksporcie oraz ok. 50% w imporcie. Jednocześnie rząd kanadyjski prowadzi od kilku lat działania na rzecz dywersyfikacji kierunków eksportu, co długofalowo może przełożyć się na wzrost zainteresowania współpracą z partnerami europejskimi.

Kluczowi partnerzy handlowi Kanady wg wartości obrotów w 2022 r. (w oparciu o dane Statistics Canada): USA, Chiny, Meksyk, Japonia, Niemcy, Wielka Brytania, Korea Południowa, Włochy, Wietnam, Indie.

Kluczowi partnerzy handlowi Kanady w eksporcie w 2022 r. (mld USD):

¹ <https://www.investcanada.ca/programs-incentives/canadas-free-trade-agreements>

MINISTERSTWO ROZWOJU I TECHNOLOGII

1. USA (599,9 mld)
2. Chiny (28,7 mld)
3. Wielka Brytania (18,5 mld)
4. Japonia (17,9 mld)
5. Meksyk (9,1 mld)
6. Korea Południowa (8,7 mld)
7. Niemcy (7,5 mld)
8. Holandia (6,5 mld)
9. Indie (5,3 mld)
10. Belgia (4,8 mld)

Kluczowi partnerzy handlowi Kanady w imporcie w 2022 r. (mld USD):

1. USA (363,1 mld)
2. Chiny (100,2 mld)
3. Meksyk (40,6 mld)
4. Niemcy (22,5 mld)
5. Japonia (17,1 mld)
6. Korea Południowa (13,2 mld)
7. Wietnam (12,9 mld)
8. Włochy (12,1 mld)
9. Tajwan (9,5 mld)
10. Wielka Brytania (8,7 mld)

Wymiana handlowa pomiędzy Polską a Kanadą w latach 2015-2023 (mln USD)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Dynamika [%] <u>2022</u> 2021 ²
Eksport	1 238,5	1 384,8	1 295,2	1 407,5	1 587,4	1 126,0	1 480,9	1 635,4	110,4
Import	372,8	366,3	678,7	501,9	423,6	413,6	594,3	886,4	149,2
Obroty	1 611,3	1 751,1	1 974,0	1 909,4	2 010,9	1 539,6	2 075,2	2 521,8	121,5
Saldo	865,7	1 018,5	616,5	905,6	1 163,8	712,4	886,6	749,1	#

Źródło: DHM MRiT w oparciu o dane GUS

- Obroty handlowe pomiędzy Polską a Kanadą wyniosły w 2022 r. nieco ponad 2,5 mld USD (wzrost o 21,5% w stosunku do 2021 r.). Eksport do Kanady w 2022 r. osiągnął poziom

² 2021 = 100%.

1,6 mld USD (wzrost o 10,4%), zaś import 886,4 mln USD (wzrost o 49,2%). Saldo bilansu handlowego było dodatnie i wyniosło 749,1 mln USD.

- Dane GUS za 2022 r. wskazują na utrzymywanie się dużej dynamiki eksportu i importu. W 2022 r. dodatnie saldo uległo nieznacznemu zmniejszeniu w stosunku do analogicznego okresu 2021 r.
- Polska pozostaje kluczowym handlowym partnerem Kanady w Europie Środkowo-Wschodniej. W 2022 r. Kanada znalazła się na 31 miejscu wśród największych odbiorców polskiego eksportu (z udziałem 0,45%) oraz na 49 miejscu pod kątem importu (z udziałem 0,21%).

Lista głównych pozycji towarowych w polskim eksporcie do Kanady w 2022 r. (wg klasyfikacji CN):

- XVI - maszyny i urządz. mech.; sprzęt elektr.; ich części; urządz. do rejestr. i odtw. dźwięku, urządz. telewiz. do rejestr. i odtw. obrazu i dźwięku oraz ich części i wyposaż. (801 694 212 mln USD)
- XVII - pojazdy, statki powietrzne, jednostki pływające oraz współdziałające urządzenia transportowe (119 708 954 mln USD)
- VI - produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych (112 911 805 mln USD)

Lista głównych pozycji towarowych w importie z Kanady w 2022 r. (wg klasyfikacji CN):

- XVI - maszyny i urządz. mech.; sprzęt elektr.; ich części; urządz. do rejestr. i odtw. dźwięku, urządz. telewiz. do rejestr. i odtw. obrazu i dźwięku oraz ich części i wyposaż. (318 377 543 mln USD)
- VI - produkty przemysłu chemicznego lub przemysłów pokrewnych (242 102 648 mln USD)
- V - produkty mineralne (92 778 416 mln USD)

Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

- Według NBP, wartość kapitału kanadyjskiego zainwestowanego w Polsce na koniec 2021 r. wyniosła 366,6 mln USD (wzrost o 219,7 mln USD w porównaniu do 2020 r.). Natomiast wartość polskich inwestycji bezpośrednich w Kanadzie na koniec 2021 r. wyniosła 312,9 mln USD (spadek o 1 305,6 mln USD w porównaniu do 2020 r.).
- Jednym z najnowszych przykładów zaangażowania inwestorów kanadyjskich w Polsce jest projekt Baltic Power. Realizowany przez PKN ORLEN S.A. we współpracy z kanadyjską firmą Northland Power Inc. zakłada budowę morskiej farmy wiatrowej na Bałtyku o mocy do 1,2 GW. Rozpoczęcie budowy inwestycji planowane jest na rok 2023, a oddanie do użytku w roku 2026.
- Z punktu widzenia polskich inwestycji nie można wskazać jednej branży dominującej. Największym polskim inwestorem w Kanadzie (od 2010 r.) jest KGHM Polska Miedź SA. W sektorze poszukiwawczo-wydobywczym od 2013 r. funkcjonuje również PKN Orlen posiadający w Kanadzie spółkę zależną – Orlen Upstream Canada.

Kultura biznesowa

Z uwagi na znaczący odsetek imigrantów w strukturze ludnościowej Kanady kraj ten odznacza się różnorodnością etniczną, religijną i kulturową. W porównaniu do wzorców europejskich, Kanadyjczycy preferują bardziej bezpośrednie podejście, co przejawia się m.in. w stosowanych formułach grzecznościowych. Przykładem może być zwracanie się do

kontrahentów po imieniu niezależnie od zajmowanego stanowiska, wieku, czy płci. Rozmowy biznesowe zwyczajowo są poprzedzone krótką rozmową na neutralne tematy, tzw. *small talk*. Kanadyjscy partnerzy zwracają dużą uwagę na punktualność, profesjonalizm, jasny i rzeczowy przekaz poparty przykładami i danymi liczbowymi. Prezentację oferty firmy uatrakcyjni przekazanie kilku egzemplarzy katalogów i próbek produktów. W kontaktach biznesowych powszechnie wykorzystuje się wizytówki. W trakcie przygotowywania dokumentacji należy mieć na uwadze preferencje językowe, które są przede wszystkim uzależnione od prowincji. Na przeważającym obszarze Kanady powszechnie używanym językiem jest angielski, podczas gdy w Quebec dominuje francuski.³

Branże perspektywiczne

- Ważnymi argumentami dla polskich eksporterów zainteresowanych Kanadą jest stabilność polityczno-ekonomiczna państwa, dostęp do dojrzałego zamożnego rynku i bliskość USA. Stosowanie umowy o wolnym handlu CETA również może wpłynąć na zdynamizowanie współpracy handlowej i inwestycyjnej pomiędzy Polską a Kanadą. Obecnie większość polskiego eksportu trafia do Ontario i Quebec, jednak istnieją realne możliwości intensyfikacji kontaktów gospodarczych i handlowych z pozostałymi prowincjami.
- Wśród tradycyjnych obszarów dwustronnej współpracy można wskazać, w szczególności sektor elektromaszynowy, lotniczy, rolno-spożywczy oraz meblarski.
- Istnieją dobre perspektywy eksportu dla branż: IT, budowlanej, wyposażenia wnętrz, meblarskiej, spożywczej (m.in. żywność ekologiczna).
- Przyjęcie przez rząd premiera J. Trudeau zobowiązań w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych w perspektywie 2050 r. wymusi **inwestycje w innowacyjne i czyste technologie służące ochronie środowiska**, co stwarza również szanse dla polskich eksporterów.

SEKTOR MEBLARSKI

Kanada jest jednym z czołowych importerów mebli na świecie. Za dalszym dynamicznym rozwojem rynku będzie przemawiać m.in. stabilna sytuacja gospodarcza i oczekiwany dalszy wzrost zamożności społeczeństwa, realizacja rządowych programów wspierających rozwój mieszkalnictwa oraz prognozowany wzrost liczby mieszkańców.

Trendy:

- ✓ produkty wykonane z naturalnych materiałów w oparciu o technologie przyjazne dla środowiska
- ✓ meble kompaktowe i wielofunkcyjnych
- ✓ systematyczny wzrost znaczenia internetowych kanałów sprzedaży

Kanadyjski sektor meblarski jest ściśle powiązany w rynkiem USA, dlatego warto zaprezentować swoją ofertę również w ramach wydarzeń branżowych organizowanych w Stanach Zjednoczonych (np. High Point Market).

Kanada importuje meble przede wszystkim z Chin (ok. 40%), USA, Meksyku, Wietnamu i Włoch. Polscy eksporterzy również dostrzegają potencjał rynku północnoamerykańskiego. Pomiędzy 2015 a 2020 r. Polska była naprzemiennie 6 bądź 7 partnerem Kanady w tym segmencie.

³ Przy opracowaniu wykorzystano publikację: „Różnice kulturowe w międzynarodowych relacjach biznesowych”, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, 2017.

W 2021 r. władze Kanady nałożyły środki antydumpingowe na meble sprowadzane z Chin i Wietnamu. Stwarza to przed polskimi eksporterami nowe możliwości. Dodatkowym atutem dla eksporterów z UE jest tymczasowo stosowana Kompleksowa umowa gospodarczo-handlowa (*Comprehensive Economic and Trade Agreement*, CETA).

Praktycznym narzędziem umożliwiającym weryfikację warunków wymiany handlowej z Kanadą, jak również z innymi państwami pozaunijnymi jest portal Access2Markets dostępny pod adresem: <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/pl/home>

Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej pomiędzy Polską i Kanadą

Ważniejsze umowy międzynarodowe regulujące współpracę gospodarczą pomiędzy Polską a Kanadą:

- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Kanady w sprawie popierania i wzajemnej ochrony inwestycji podpisana w Warszawie w dniu 6 kwietnia 1990 r. (Dz.U. z 1991 r. Nr 27, poz. 114)
- Konwencja między Rzecząpospolitą Polską a Kanadą w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu wraz z protokołem z dnia 14.05.2012 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1371)
- Umowa między Rządem PRL i Rządem Kanady w sprawie wzajemnych stosunków w dziedzinie rybołówstwa podpisana w Ottawie dnia 14 maja 1982 r.
- Umowa o zabezpieczeniu społecznym między Rzecząpospolitą Polską a Kanadą, podpisana w Warszawie w dniu 2 kwietnia 2008 r. (Dz.U. z 2009 r. nr 133, poz. 1095)
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Kanady o wspieraniu mobilności młodych obywateli, sporządzona w Warszawie dnia 14 lipca 2008 r.
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Rządem Quebecu o współpracy ekonomicznej, naukowej, technologicznej i kulturalnej podpisana w Warszawie w dniu 14 marca 1991 r.
- Porozumienie między Ministerstwem Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Rzeczypospolitej Polskiej i Departamentem Środowiska oraz Departamentem Przemysłu Kanady o współpracy w dziedzinie ochrony środowiska podpisana w Ottawie w dniu 12 września 1994 r.

Polskie przedstawicielstwa w Kanadzie

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Kanadzie

443 Daly Avenue, Ottawa
K1N 6H3 Kanada
Tel.: +1 613 789 0468
Tel. dyżurny: +1 613 866 2015
Faks: +1 613 789 1218
ottawa.info@msz.gov.pl
ottawa.amb.sekretariat@msz.gov.pl
ottawa.amb.wk@msz.gov.pl
www.ottawa.msz.gov.pl

Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Toronto

2603 Lake Shore Blvd. West, Toronto, Ontario
M8V 1G5 Kanada
Tel.: +1 416 252 54 71
Tel. dyżurny: +1 416 464 54 05

Fax: +1 416 252 05 09
toronto.info@msz.gov.pl
www.toronto.msz.gov.pl

Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Vancouver
1600-1177 West Hastings Street, Vancouver, Kolumbia Brytyjska
V6E 2K3 Kanada
Tel: +1 604 688 3530
Faks: +1 604 688 3537
vancouver.info@msz.gov.pl
www.vancouver.msz.gov.pl

Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Montrealu
3501 Avenue du Musée, Montreal, Quebec
H3G 2C8 Kanada
Tel. +1 514 840 6080
Faks: +1 514 285 8895
montreal.info@msz.gov.pl
www.montreal.msz.gov.pl

**Zagraniczne Biuro Handlowe
Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A. w Toronto**
Kierownik Biura – Romi Jaszczyński
438 University Avenue, Suite 1810
Toronto, ON M5G 2K8
kanada@paih.gov.pl
www.canada.trade.gov.pl

Przydatne strony internetowe

- www.ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/ - strona Komisji Europejskiej poświęcona CETA
- www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologia/wspolpraca-z-kanada - strona Ministerstwa Rozwoju i Technologii poświęcona CETA
- www.investcanada.ca - praktyczne informacje na temat inwestowania w Kanadzie
- www.inspection.gc.ca - informacje o warunkach przywozu produktów rolno-spożywczych
- airs-sari.inspection.gc.ca/airs_external/english/decisions-eng.aspx - Automated Import Reference System (AIRS) - informacje o wymogach przy eksporcie do Kanady
- trade.ec.europa.eu/access-to-markets - Access2Markets - unijny portal z narzędziami dedykowanymi eksporterom, importerom, inwestorom
- www.tariffinder.ca - wyszukiwarka stawek celnych